$\mathbf{C}_{20}$ تأثیر افزایش تعداد مولکولها در توان گرمایی مولکول

هيتا خلعتبري، حميد رحيم پور سليماني*

آزمایشگاه نانوفیزیک محاسباتی، گروه فیزیک، دانشکده علوم پایه، دانشگاه گیلان، رشت، ایران دریافت: 1395/04/05 بازنگری کلی: 1397/04/05 پذیرش: 1397/7/30

چکیدہ

در این پژوهش، خواص توان گرمایی مولکول فولرن C20 و اثر افزایش تعداد مولکول با استفاده از نظریهٔ تابعی چگالی و فرمولبندی تابع گرین تعادلی در رژیم پاسخ خطی بررسی شده است. ما سه آرایش متفاوت: Au-C20-Au, Au-C20-Au و سرانجام -uu Au-c(C20) را در نظر می گیریم. محاسبات نشان میدهد که با افزایش تعداد مولکول فولرن C20، توان گرمایی افزایش مییابد. به علاوه، علامت توان گرمایی به طول وابسته است و می تواند برای تعداد مختلفی از مولکولهای فولرن C20، مثبت (نوع p) یا منفی (نوع n) باشد. توان گرمایی، عدد شایستگی را در سامانه افزایش می دهد و منجر به بازدهی بیشتر وسیلهٔ ترموالکتریک خواهد شد.

كليدواژ گان: توان گرمايي، فولرن C20، نظريه تابعي چگالي، تابع گرين تعادلي

مقدمه

امروزه بخش زیادی از انرژی مصرف شده بهصورت گرما تلف میشود. این واقعیت علاوه بر آثار زیست محیطی مخرب نظیر گرم شدن جهان، تأثیر زیادی در افزایش مصرف انرژی نیز دارد. بههمین دلیل بازیافت الکتریکی، در صورت عملی شدن، میتواند تأثیر مهمی الکتریکی، در صورت عملی شدن، میتواند تأثیر مهمی در کاهش مصرف انرژی و همچنین کنترل پدیدههای مخرب محیط زیست ناشی از افزایش گرما داشته باشد [2و1]. ساختارهای نوین ترموالکتریک میتوانند با مولد ترموالکتریک، نقش مهمی در کاهش گرمای اتلافی مولد ترموالکتریک، نقش مهمی در کاهش گرمای اتلافی در صنایع مختلف ایفا کنند [3]. بازدهی یک وسیلهٔ ترموالکتریک با کمیت بدون بعد ZT توصیف میشود: میتوان گرمایی، T دما و χ رسانندگی الکتریکی، که توان گرمایی، T دما و χ رسانندگی گرمایی کل که

شامل دو بخش رسانندگی گرمایی الکترونی و فونونی میباشد [4]. افزایش ZT به بازدهی بیشتر وسیلهٔ ترموالکتریک منجر خواهد شد. چالش اصلی در بهدست آوردن ZT بالا، افزایش همزمان رسانندگی الکتریکی و توان گرمایی و کاهش رسانندگی گرمایی در جامدات است [5]. در سالهای اخیر، کارهای متعددی در زمینه بررسی ضرایب ترموالکتریک از جمله

رسانندگی گرمایی انجام شده است [9-6]. در این مقاله از فولرن C20 به عنوان مادهٔ ترموالکتریکی استفاده می شود. فولرن ها مواد بسیار جالب و مناسب برای کاربردهای نانوفناوری می باشند. این مواد به دلیل ساختار ریزی که دارند کاندیدهای خوبی برای کار در مقیاس کوچک هستند. C20 که از ساده ترین نوع فولرن ها می باشد، فقط از پنج ضلعی ها تشکیل شده است، لذا پیکربندی آن چهاروجهی و شبیه به الماس می باشد [10و11]. فولرن C20 از 12 پنج ضلعی تشکیل شده است که پیوندهای کربن -کربن در این مولکول

^{*} نویسنده مسئول: Rahimpour@guilan.ac.ir

نيمه بينهايت است.

دارای طول 1/42 آنگستروم هستند [12]. این مولکول، 80 الکترون ظرفیت دارد. هر اتم کربن، سه پیوند σ با سه اتم کربن مجاور خود ایجاد میکند. بنابراین 60 الکترون در پیوندهای σ شرکت دارند. از طرفی پیوندهای σ به ساختار تعادل می بخشند اما در رسانش نقشی ندارند. 20 الکترون باقی مانده نیز در اطراف مولکول پراکنده می شوند و درون اور بیتال های $\pi کربن -$ کربن که از نظر پیوند بسیار ضعیف تر از پیوندهای σ هستند، قرار می گیرند.

در این کار ما یک ویژگی مهم ترموالکتریکی مولکولهای فولرن 20، یعنی توان گرمایی، در اتصال به الکترودهای سه بعدی طلا را مطالعه می کنیم. ضرایب عبور الکترونی را با استفاده از نظریه تابعی چگالی محاسبه کرده، سپس ضرایب ترموالکتریک را با رهیافت تابع گرین در رژیم پاسخ خطی بهدست می آوریم.

روش های محاسباتی

در این بخش به بیان فرمولبندی و روشهای مورد استفاده برای محاسبه خواص ترموالکتریکی مولکولهای 200، 2(20) و 3(20) میپردازیم.

ابتدا فولرنها را با استفاده از نرم افزارهای مرسوم و متداول بهینهسازی می کنیم. سپس هر یک از فولرنهای بهینهشده را به الکترودهای طلا اتصال می دهیم. محاسبات را با استفاده از نرم افزار سیستا¹ تحت فرمالیسم تابع گرین تعادلی و نظریه تابعی چگالی² انجام دادهایم [13]. برای محاسبه ضریب عبور نیز از کد محاسباتی ترانس - سیستا³ استفاده شده است [14]. تعداد نقاط k برابر 100×3×3 بوده [15] و برای تابع تبادلی همبستگی از تقریب چگالی موضعی⁴ استفاده شده است. در این محاسبات مجموعههای پایه

بهصورت DZP و مقدار مش بندی فضای انرژی 250Ry در نظر گرفته شده است. با توجه بهشکل1 سامانه به سه بخش تقسیم می شود: الکترود چپ، الکترود راست و ناحیه پراکندگی مرکزی. در واقع ناحیهٔ پراکندگی شامل بخشی از الکترودهای

شكل 1. هندسهای از (Au-(C₂₀)2-Au (b) ،Au-C₂₀-Au (a) و (C₂₀)2-Au (b) ،Au-C₂₀-Au و (C₂₀)3-Au هستند. (C₂₀)3-Au الكترودهای طلا از هر طرف به یک اتم كربن متصل هستند. فاصلهٔ بین مولكول C₂0 با الكترودهای طلا برابر 2/185 آنگستروم و فاصلهٔ بین فولرنها، 1/6 آنگستروم میباشد [16].

در ادامه برای بهدست آوردن ضرایب ترموالکتریک در رژیم پاسخ خطی ابتدا جریان الکتریکی را با استفاده از فرمولبندی تابع گرین تعادلی بهصورت زیر تعریف میکنیم [17]:

$$\begin{split} I &= \frac{2e}{h} \int d\epsilon \big[f_L(\epsilon - \mu_L) - f_R(\epsilon - \mu_R) \big] T(\epsilon) \quad 1 \\ \text{ sc} f_L(\epsilon - \mu_L) - f_R(\epsilon - \mu_R) \big] T(\epsilon) \quad 1 \\ \text{ sc} f_L(\epsilon) + \mu_L(\epsilon) + \mu_L(\epsilon$$

بهصورت زير نوشته مي شود:

³ TRANSIESTA code

⁴ Local density approximations

¹SIESTA

² Density functional theory

$$\begin{split} I &= e^2 L_0 \Delta V + \frac{e}{T} L_1 \Delta T \qquad 2 \\ \text{So order or } L_n + 1 \text{ (left of the second of the s$$

$$S = \frac{\Delta V}{\Delta T} = -\frac{1}{eT} \frac{L_1}{L_0}$$

نتايج محاسباتي

شکل2 توان گرمایی را برحسب دمای اتصال در سه ساختار مختلف 20، 2(20) و 3(20) نشان می دهد. همان طور که از شکل2 می بینیم رفتار توان گرمایی برای تمام ساختارهای انتخاب شده کاملاً متفاوت است. این مقدار برای 20 مثبت، 2(20) منفی و 3(20) مثبت می باشد. مثبت و منفی بودن توان گرمایی به ترتیب نشان دهندهٔ رفتار نیم رسانای نوع q و n است.

شکل 2. توان گرمایی برحسب دمای اتصال در سه ساختار (a) (b). 20)2(2)) و (2) د(C₂₀).

با افزایش طول مولکول، گاف انرژی هومو-لومو (بالاترین اوربیتال مولکولی اشغال شده-پایینترین اوربیتال مولکولی اشغال نشده) کاهش مییابد [19].

زیرا تعداد الکترونهای π در مولکول بیشتر شده و همین امر نیز منجر به تغییر در سطوح انرژی مولکول میشود. در نتیجه فاصلهٔ بین سطوح انرژی کاهش مییابد. از طرفی نوسانات توان گرمایی که ناشی از تغییر تعداد الکترونها در مولکول قلمداد میشود، با افزایش طول مولکول، افزایش مییابد. بنابراین بزرگترین توان گرمایی در ساختار 2003) دیده میشود که مقدار آن حدوداً 250k_B/e است. نتایج محاسباتی بهدست آمده در سالهای اخیر، بهخوبی افزایش توان گرمایی را بهازای افزایش طول مولکول نشان میدهند [22-22].

هدف اصلى مقاله، توجيه فيزيكي رفتار متفاوت توان گرمایی برای ساختارهای انتخاب شده است. مقادیر فوق همگی در شرایطی که هیچگونه ولتاژ گیتی بر الكترودها اعمال نشوند بهدست آمده است. شكل3 ضریب عبور را برای سه ساختار مختلف نشان میدهد. با توجه بهشکل3a، ضریب عبور برای C₂₀ در گسترهٔ انرژی در نظر گرفته شده حول سطح فرمی مشترک الکترود و مولکول، غیر صفر و تقریباً متقارن است. در حالی که با اضافه شدن یک و دو فولرن منحنی ضریب عبور بەنحو قابل ملاحظەاي حول انرژي فرمي تغيير کرده و از حالت مولکول منفرد فاصله میگیرد. همانطور که قبلاً نیز به آن اشاره شد، توان گرمایی مثبت بر ای C₂₀ و C₂₀) و منفی برای C₂₀) به تر تیب نشان دهندهٔ نیمرساناهای نوع p و n هستند. در نیمرسانای نوع p، هومو در نزدیکی سطح فرمی قرار دارد که با توجه بەشكل32و3c اين موضوع بەآسانى مشاھدە میشود. در حالی که در نیمرسانای نوع n، لومو در نزدیکی سطح فرمی قرار می گیرد (شکل3b).

باز نشر این مقاله با ذکر منبع آزاد است. ۲۹ (۲۰) این مقاله تحت مجوز کریتو کامنز تخصیص 4,0 بینالمللی می،شد.

برای درک تأثیر این رفتار مهم بر توان گرمایی با مراجعه به رابطهٔ 4، نقش مقادیر $_0$ و همچنین $_1$ اهمیت زیادی پیدا میکند. بنابراین لازم است که رفتار ($\frac{\partial f}{\partial \varepsilon}$ -) $(\mu-3)$ را نسبت به (3) $T(\frac{\partial f}{\partial \varepsilon}$ -) برای بررسی توان گرمایی مطالعه کنیم. در تمامی عبارتهای مربوط به $_{}$ ها، مشتق تابع فرمی همچون پنجرهای است که نقش تعیین کنندهای را در محاسبات کمیتهای ترموالکتریکی ایفا میکند. مقادیر $_0$ و $_1$ در دمای 300 کلوین برحسب انرژی برای تمام حالتها در شکلهای 4 c

با مقایسهٔ شکلها بهراحتی میتوان به رفتار کاملاً متفاوت توان گرمایی برای 20، 2(20) و 3(20) پی برد. بهعنوان مثال در ساختار 3(20)، L مثبت و L منفی میباشد. بنابراین با توجه به رابطهٔ 4، توان گرمایی برای این ساختار مثبت خواهد شد که در شکل 22 نشان داده شده است. همچنین در 2(20)، L و L هر دو مثبت هستند و برای 20، L مثبت و L در نواحی منفی بزرگتر میباشد. به همین علت توان گرمایی این دو ساختار مطابق با شکل2و 20 به تر تیب منفی و مثبت به دست میآید.

علاوه بر مشخص شدن تفاوت علامت توان گرمایی از بحث گفته شده، می توان به راحتی مقادیر متفاوت کمیتهای فوق را نیز با استفاده از بحث گفته شده روشن کرد. با توجه به شکلهای 4و5، بیشترین مقدار Lo و Ll برای حالت 20 مشاهده می شود. همین امر سبب می شود که مخرج کسر برای این حالت بزگتر شده و توان گرمایی نیز برای 20 در مقایسه با دو ساختار دیگر کمتر شود.

برای روشن تر شدن رفتار متفاوت Lها که منجر به تفاوت مقادیر و علامت توان گرمایی می شود، بهبررسی دقیق تر مقادیر مؤثر در محاسبهٔ Lها می پردازیم. همان طور که از رابطهٔ3 دیده می شود کمیت های مهم

عبارتند از: حاصلضرب ضریب عبور در مشتق تابع فرمی و همچنین تفاوت مقادیر انرژی با سطح پتانسیل شیمیایی یا همان انرژی فرمی سامانه. در شکل 6 دما ثابت و برابر 300 کلوین انتخاب شده است. با توجه به شکل 6 می بینیم که با افزایش طول مولکول، بخش های کمتری از ضریب عبور وارد پیکهای مشتق فرمی می شوند. بنابراین کمیت Lo که متناسب با حاصلضرب ضریب عبور در مشتق تابع فرمی است، با افزایش طول مولکول، کاهش می یابد (شکل 4).

از طرفی حاصلضرب این دو کمیت نیز برای هر سه ساختار مثبت میباشد. بههمین علت، Lo نیز برای تمام ساختارها، مثبت بهدست میآید.

شکل6. ضریب عبور (خط) و مشتق تابع فرمی (نقطهچین) برحسب انرژی برای (a) د.(20, (d) د(C20)و (c) (c20).

در ادامه باید رفتار L_1 را با در نظر گرفتن پتانسیل شیمیایی صفر به صورت دقیق تری بررسی کنیم. برحسب مقادیر مختلف انرژی، عبارت ($\mu - 3$) می تواند مثبت، صفر و منفی شود. بنابراین با در نظر گرفتن هر سه عبارت، مقدار L_1 برای تمام ساختارها ابتدا منفی و سپس مثبت به دست می آید. اما همان طور که از شکل 5 پیداست، سطح زیر منحنی در نواحی منفی برای ساختارهای 200 و C_{20}) و در نواحی مثبت برای (C_{20}) دارای مقدار بزرگتری می باشد. به همین علت توان گرمایی که به صورت نسبت (L_1/L_0) تعریف

می شود، برای این سه ساختار مطابق با شکل های 2c,2a به ترتیب مثبت، منفی و مثبت به دست می آید. در واقع متفاوت بودن مقادیر L1 را می توان ناشی از عبارت (µ-٤) دانست. زیرا با توجه به مطالب گفته شده، این عبارت بر حسب مقادیر مختلفی از انرژی مثبت، صفر و منفی می شود.

از دید انرژی نیز میتوان به درک فیزیکی مناسبی از پدیدهٔ فوق رسید. قرار گرفتن سطح انرژی هومو در نزدیکی سطح فرمی شکل3cو 3c باعث ترابرد از طریق حفرهها شده که در نتیجه منجر به مثبت شدن توان گرمایی میشود [23]. برای ساختاری متشکل از یک و سه فولرن، این پدیده رخ داده است. عکس این حالت نیز برای ساختار (C₂₀) رخ میدهد. در این حالت قرار گرفتن سطح انرژی لومو در نزدیکی سطح فرمی (شکل 3b) باعث ترابرد از طریق الکترون ها شده و منجر به منفی شدن توان گرمایی می شود. این نتایج در چندین كار تجربى نيز تأييد شده است [24-26]. در ساختارى که تنها از یک فولرن C20 استفاده شده است، علی رغم آنکه هومو در نزدیکی سطح فرمی قرار دارد، تقارنی هم نسبت به سطح فرمی وجود دارد که باعث میشود تا توان گرمایی در مقایسه با دو ساختار دیگر بسیار کوچک و در حد صفر بهدست آید.

نتيجه گيري

در این مقاله، به مطالعهٔ خواص ترموالکتریکی فولرن 20 و اثر اضافه کردن تعداد مولکولهای فولرن در توان گرمایی پرداخته شده است. در ابتدا بعد از بهینه کردن ساختارهای انتخاب شده، به کمک نظریهٔ تابعی چگالی، ضرایب عبور محاسبه شده است. این کمیت نقش بسیار تعیین کنندهای در محاسبات ایفا میکند. سپس توان گرمایی برای سامانهها و ساختارهای متفاوت در نظر گرفته شده، محاسبه شده است. این محاسبات با استفاده از تابع گرین تعادلی در رژیم پاسخ خطی به دست آمده هیتا خلعتبری و حمید رحیمپور سلیمانی

[8] H. Rezania, A.V. Ghorlivand, Seebeck coefficient and thermal conductivity of doped armchair graphene nanoribbon in the presence of magnetic field, *Materials Research Bulletin 9* (2018) 18-22.

[9] H. Rezania, F. Azizi, The effects of transverse magnetic field and local electronic interaction on thermoelectric properties of monolayer graphene, *Solid State Communications* **27** (2018) 65-71.

[10] M. Saito, Y. Miyamoto, Theoretical identification of the smallest fullerene, C_{20} , *Physical review letters* **87** (2001) 035503.

[11] E. Malolepsza, H.A. Witek, S. Irle, Comparison of geometric, electronic, and vibrational properties for isomers of small fullerenes C_{20} - C_{36} , *The Journal of Physical Chemistry A* **111** (2007) 6649-6657.

[12] M. Alcamí, G. Sánchez, S. Díaz-Tendero, Y. Wang, F. Martín, Structural patterns in fullerenes showing adjacent pentagons: C₂₀ to C₇₂, *Journal of nanoscience and nanotechnology* **7** (2007) 1329-1338.

[13] J.M. Soler, E. Artacho, J.D. Gale, A. García, J. Junquera, P. Ordejón, D. Sánchez-Portal, The SIESTA method for ab initio Order-N materials simulation, *Journal of Physics: Condensed Matter* **14** (2002) 2745.

[14] M. Brandbyge, J.L. Mozos, P. Ordejón, J. Taylor, K. Stokbro, Density-functional method for nonequilibrium electron transport, *Physical Review B* 65 (2002) 165401.

[15] H.J. Monkhorst, J.D. Pack, Special points for Brillouin-zone integrations, *Physical review B* 13 (1976) 5188.

[16] G. Ji, D. Li, C. Fang, Y. Xu, Y. Zhai, B. Cui, D. Liu, Effect of contact interface configuration on electronic transport in $(C_{20})_2$ -based molecular junctions, *Physics Letters A* **376** (2012) 773-778.

[17] S. Datta, Electronic transport in mesoscopic systems (Cambridge studies in semiconductor physics and microelectronic engineering), *Cambridge University Press* **40** (1997) 10011-4211.

[18] C.M. Finch, V.M. Garcia-Suarez, C.J. Lambert, Giant thermopower and figure of merit in single-molecule devices, *Physical review b* **79** (2009) 033405.

است. نتایج نشان میدهد که بهصورت قابل توجهای مقادیر توان گرمایی در سه حالت در نظر گرفته شده متفاوت میباشد. مقادیر Lo برای سه ساختار انتخاب شده، مثبت، اما رفتار L1 برای هر کدام از ساختارها متفاوت است. همین امر سبب شده تا رفتار توان گرمایی نیز از لحاظ اندازه و علامت کاملاً متفاوت باشد. افزایش تعداد مولکولها منجر به تغییر ماهیت حاملها از الکترون به حفره شده و در نهایت به افزایش قابل ملاحظه توان گرمایی میانجامد. با توجه به اهمیت توان گرمایی در عدد شایستگی، این پدیده میتواند منجر به افزایش بهرهٔ ترموالکتریکی سامانه شود.

مرجعها

[1] P. Reddy, S.Y. Jang, R.A. Segalman, A. Majumdar, Thermoelectricity in molecular junctions, *Science* **315** (2007) 1568-1571.

[2] K. Baheti, J.A. Malen, P. Doak, P. Reddy, S.Y. Jang, T.D. Tilley, R.A. Segalman, Probing the chemistry of molecular heterojunctions using thermoelectricity, *Nano letters* 8 (2008) 715-719.

[3] J.R. Sootsman, D.Y. Chung, M.G. Kanatzidis, New and old concepts in thermoelectric materials, *Angewandte Chemie International Edition* **48** (2009) 8616-8639.

[4] N.A. Zimbovskaya, The effect of dephasing on the thermoelectric efficiency of molecular junctions, *Journal of Physics: Condensed Matter* **26** (2014) 275303.

[5] D. Nozaki, H. Sevinçli, W. Li, R. Gutiérrez, G. Cuniberti, Engineering the figure of merit and thermopower in single-molecule devices connected to semiconducting electrodes, *Physical Review B* **81** (2010) 235406.

[6] H. Rezania, A. Abdi, Thermal conductivity of disordered AA-stacked bilayer graphene in the presence of bias voltage, *The European Physical Journal B* **88** (2015) 173.

[7] H. Rezania, M. Yarmohammadi, Dynamical thermal conductivity of bilayer graphene in the presence of bias voltage, *Physica E: Low-dimensional Systems and Nanostructures* **75** (2016) 125-135.

[19] Z. Golsanamlou, S.I. Vishkayi, M.B. Tagani, H.R. Soleimani, Thermoelectric properties of metal/molecule/metal junction for different lengths of polythiophene, *Chemical Physics Letters* **594** (2014) 51-57.

[20] A. Tan, J. Balachandran, S. Sadat, V. Gavini, B.D. Dunietz, S.Y. Jang, P. Reddy, Effect of length and contact chemistry on the electronic structure and thermoelectric properties of molecular junctions, *Journal of the American Chemical Society* **133** (2011) 8838-8841.

[21] C. Evangeli, K. Gillemot, E. Leary, M.T. Gonzalez, G. Rubio-Bollinger, C.J. Lambert, N. Agraït, Engineering the thermopower of C_{60} molecular junctions, *Nano letters* **13** (2013) 2141-2145.

[22] J.C. Klöckner, R. Siebler, J.C. Cuevas, F. Pauly, Thermal conductance and thermoelectric figure of merit of C_{60} -based single-molecule junctions: electrons, phonons, and photons, *physical Review B* **95** (2017) 245404.

[23] S.K. Lee, T. Ohto, R. Yamada, H. Tada, Thermopower of benzenedithiol and C_{60} . molecular junctions with Ni and Au electrodes, *Nano letters* **14** (2014) 5276-5280.

[24] J.A. Malen, S.K. Yee, A. Majumdar, R.A. Segalman, Fundamentals of energy transport, energy conversion, and thermal properties in organic–inorganic heterojunctions, *Chemical Physics Letters* **491** (2010) 109-122.

[25] J.R. Widawsky, P. Darancet, J.B. Neaton, L. Venkataraman, Simultaneous determination of conductance and thermopower of single molecule junctions, *Nano letters* **12** (2011) 354-358.

[26] S. Guo, G. Zhou, N. Tao, Single molecule conductance, thermopower, and transition voltage, *Nano letters* **13** (2013) 4326-4332.